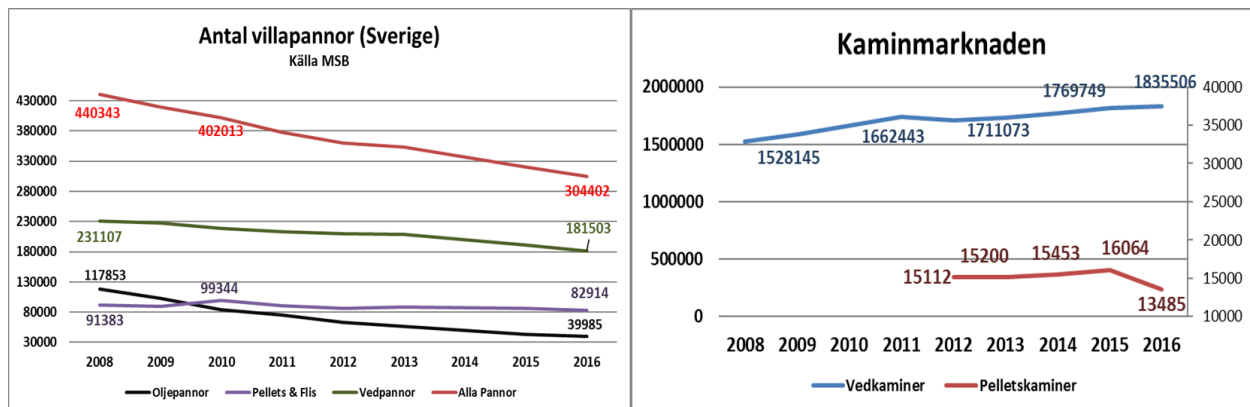

Antalet villapannor fortsätter att minska

I veckan presenterade MSB den så kallade "sotarstatistiken" där landets skorstensfejare redovisar antalet sotningsförrättningar som gjorts under 2016. Statistiken är förmodligen den bästa vi har för att studera trender och utveckling då den innehåller detaljerade uppgifter årsvis ända från 1998.

Från PelletsFörbundets sida har vi koncentrerat oss på att titta på utvecklingen 2008- 2016 och kan konstatera att av landets c:a 2 milj. villor fanns 2016 endast 304 402 villapannor kvar. Det kan jämföras med att vi 2008 hade 440 343 pannor. Ett litet frågetecken är vilken typ av anläggning som de 63 125 villaägare som 2016 beviljats så kallad egenotning representerar (2008 var det 19 996 fastigheter).

Bilden ovan: Trenden är ändå att senaste årens minskning på antalet villor med egen värmepanna fortsätter att minska med ungefär 5% per år, medan antalet vedeldade kaminer fortsätter att öka, dag finns mer än 1,8 milj. Andelen pelletskaminer är också minskande, totalt bara 0,7%, vilket är lite förvånande.

Oljeeldningen

Totalt sötades 2016 hela 57 713 oljeeldade pannor i Sverige. Antalet villapannor som 2016 använde olja fortsätter dock att minska och är nu under 40 000 st. Utöver villapannorna är det intressant att notera oljepannor som är större än 60 kW har ökat från 17 356 år 2015 till 17 728 st 2016, sannolikt beroende på det låga oljepriset.

Enligt Svenska Petroleum & Biodrivmedel Institutet (SPBi) levererades till den svenska värme-marknaden år 2016 totalt 941 246 m³ eldningsolja (EO1 & EO2), varav EO1 svarade för 749 629 m³. Klimatpåverkan av denna olja motsvarar enligt Naturvårdsverkets klimatberäkning närmare 3 milj. ton CO_{2ekv} vilket i sin tur motsvarar drygt 5% av landets totala utsläpp.

Intressant att notera är i sammanhanget diskussionerna kring att Norge nu (till 2020) ska förbjuda all uppvärmning med olja, vilket betyder att de norska villaägarna bara har drygt två år på sig att byta ut oljan innan förbudet träder i kraft. Uppemot 80 000 villor i Norge fick sin värme från en oljepanna år 2012. Samma sak gäller också i drygt 20 000 andra oljevärmda byggnader som inte är bostäder.

Ett liknande förbud kan enligt våra myndigheter i Sverige bli svårt att få till då vi styrs av EU:s direktiv för ekodesign.

– Vi kan inte sätta tuffare krav än de som finns i ekodesigndirektivet. Det styr dessutom bara nya pannor som sätts på marknaden, säger Linn Stengård, handläggare hos Energimyndigheten.

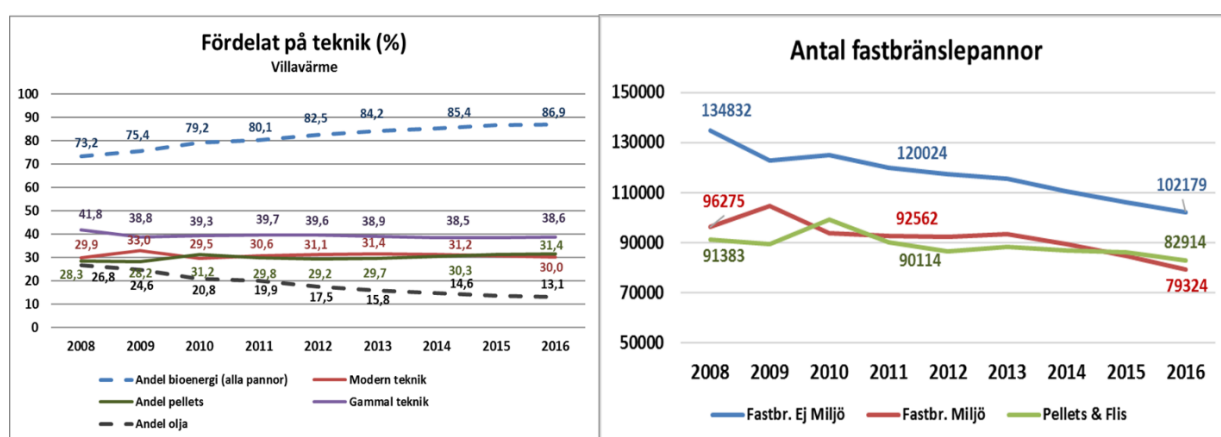
Enligt Energimyndigheten är frågan med oljepannor heller inte lika akut i Sverige som i Norge. Medan de norska utsläppen ökat med tre procent sedan 1990 har vi minskat med 25 procent i Sverige.

Vedeldningen

Att vedeldning med gammal dålig utrustning kan orsaka stora utsläpp av hälsovådliga partiklar (skadlig rök, sot), och att felaktig hantering med fuktigt bränsle förstärker problemen, har varit väl känt under många år. Forskarna vid SCAC - Swedish Clean Air and Climate Research Program, beräknar att uppemot 1 000 förtida dödsfall i Sverige kan orsakas av partikelutsläpp från dålig vedeldning och att problemen kan vara större än vad vi tidigare räknat med.

Det är inte den moderna ved-, flis och pelletseldningen som är problemet. Inte heller de nya "rent-brinnande" vedkaminer som tillverkas idag. Modern förbränningsteknik är dessutom mer förlåtande mot eldarens misstag. Det är med andra ord klarlagt att det är den gamla föråldrade tekniken som orsakar de mesta av utsläppen. Många förtida dödsfall skulle kunna undvikas, om samhället fokuserade på att byta ut den gamla tekniken mot ny teknik.

Pannor och kaminer har lång livslängd. Utbyteshastigheten av föråldrad teknik är därför mycket långsam, och kontrollen av att utbytt utrustning inte säljs vidare och återinstalleras är näst intill obefintlig.

Bilden ovan: Trots att vi har haft "miljökrav" i Boverkets Byggregler sedan 1980-talet mer än hälften av alla vedpannor som sotas i Sverige, enligt MSB:s statistik på teknik som inte ens uppfyller de mest grundläggande miljökraven.

Om vi exempelvis byter en gammal vedpanna mot en ny modern ved-, flis eller pelletspanna kan vi enligt tester hos bl a RISE (Research Institutes of Sweden, f d SP i Borås) räkna med att vi minskar utsläppen oförbrända kolväten med minst 95 % och utsläppen av partiklar med omkring 85 %. Eftersom vi, via sotningsväsendet, i stort sett vet exakt var utsläppen sker borde det med ganska enkla åtgärder, vara möjligt att reducera utsläppen till acceptabla nivåer. Att andelen gammal teknik har inte förbättrats under de senaste åren, måste därför ses som ett misslyckande i miljöarbetet.

Utsläppen från dessa gamla pannor misskrediterar all användning av bioenergi. PelletsFörbundet har därför tillsammans med Svensk Solenergi och Svebio föreslagit åtgärder för att minska emissionerna från dålig vedeldning. Vårt gemensamma förslag till våra beslutsfattare är följande:

- Sätt en "åldersgräns" (t ex 25 år) för användandet av utrustning som inte uppfyller grundläggande miljökrav.
- Genom att utvidga sotningsväsendets återkommande "brandskyddskontroll" till att omfatta uppföljning av både brandsäkerhet och miljö, kan vi på ett relativt enkelt sätt identifiera- och även åtgärda problemen med dålig vedeldning. Här krävs det dock ett bemyndigande av myndigheterna.
- För att påskynda utbytet av gammal teknik till nya modern förbränningsteknik, och samtidigt minska de ekonomiska konsekvenserna av ett "förtida utbyte", så föreslår vi införandet av en

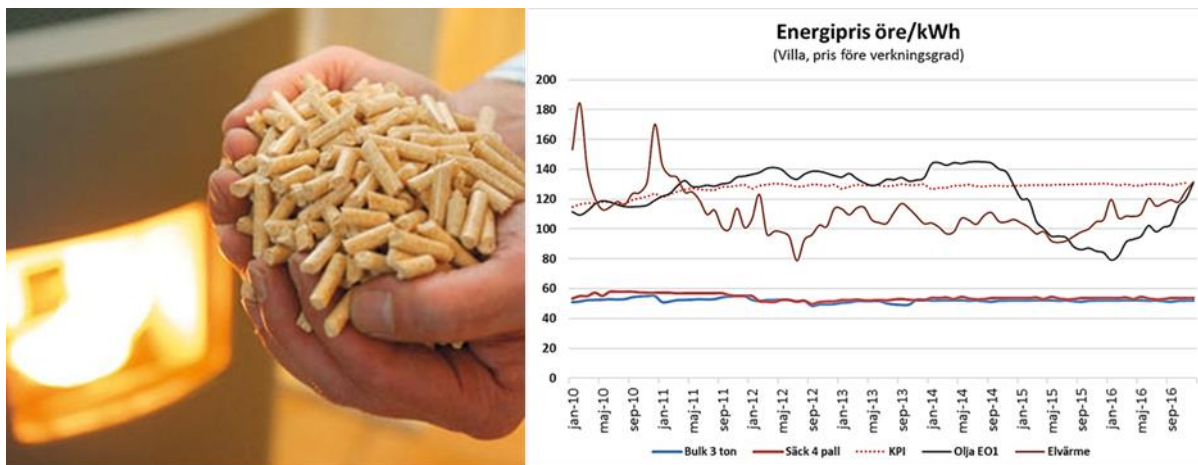
skrotningspremie. Självfallet också med krav om ett skrotningsintyg, för att minska risken för att gammal teknik återuppstår via andrahandsmarknader.

- Genomföra en riksomfattande informationskampanj för att öka användarnas kunskaper om hur man eldar och samtidigt förklara förnybar energis positiva tilläggsvärden. Detta för att öka användarnas motivation att byta ut gammal och dålig teknik.

Vi menar samtidigt att det är viktigt att skrotningspremien är kopplad till installation av modern utrustning, dvs den ska bara betalas ut om man installerar en modern ved- eller pelletspanna. Annars är en stor risk att det blir det en premie för att installera mer elbaserad värme, vilket ytterligare skulle öka effektobalansen kalla vinterdagar. En obalans som även uppmärksammats av såväl Energikommissionen som Miljömålsberedningen.

Pelletsvärme

Totalt beräknades villamarknaden 2016 använda 556 492 ton pellets vilket motsvarar ungefär 34,6 % av den totala användningen inom Sverige som totalt landade på 1,606 milj ton. För 2015 var leveranser till villamarknaden på ungefär samma nivå (535 264 ton). Priset är det aktuella för varje år. Om man i diagrammet även skulle ta med KPI så är prisutvecklingen på pellets negativ, alltså har pellets över tiden totalt sett blivit nästan 10 % billigare.

Bilden ovan: Om vi ser till prisutvecklingen sedan 2010 kan vi konstatera att pelletspriset är fortsatt stabilt

Användningen av pellets för uppvärmning kan delas upp på två skilda marknader, värmepannor och pelletskaminer.

Enligt MSB:s statistik 2016 sotades 82 914 pellets pannor vilket är 16,5% färre än toppåret 2010. Trots det tycker vi oss på kansliet märka av ett intresset för pelletsvärme ändå är fortsatt högt hos de som idag eldar pellets. I synnerhet gäller detta för kunder som är i behov av att uppgradera sin anläggning. De vill överlag fortsätta med pelletsvärme. Även om antalet pellets pannor minskat så är minskningen under de senaste 5-6 åren betydligt mindre än de ungefär 5 % som det totala antalet pannor årligen minskar med. Uppenbarligen påverkar dagens låga energipris på el och olja bara marginellt intresset för att fortsätta med pelletsvärme.

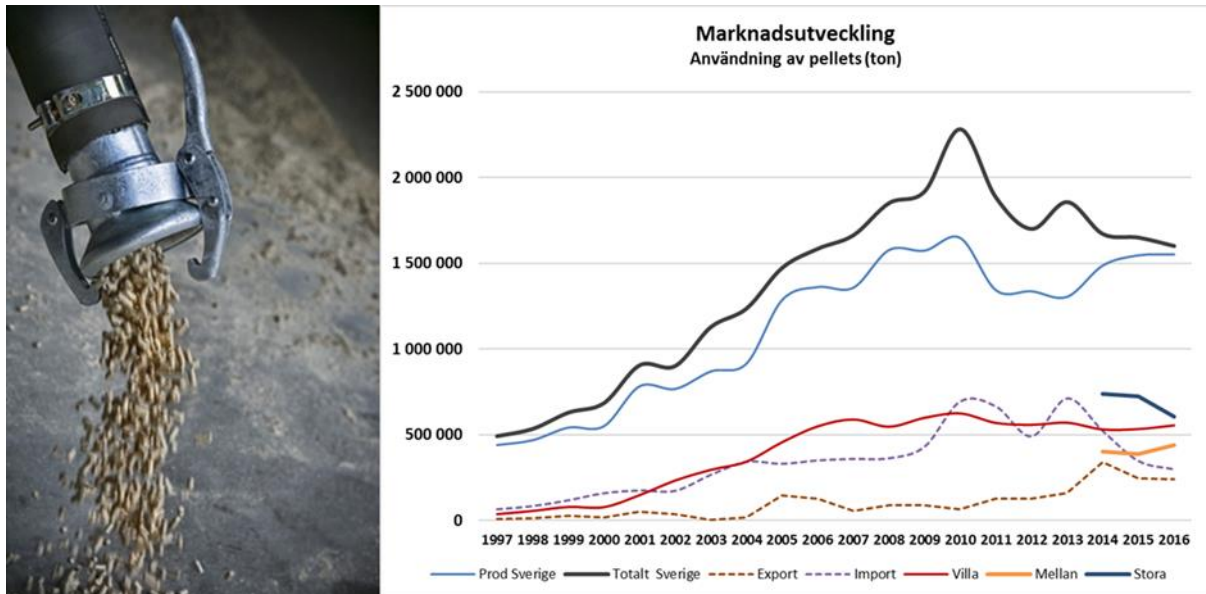
När det gäller användningen av pelletskaminer är marknadsutvecklingen fortsatt svag. Jämfört med antalet vedkaminer svarar pelletskaminen för bara 0,7 %. Medan 1,8 milj. vedkaminer används är antalet pelletskaminer bara omkring 13 500 st enligt MSB:s statistik. Utvecklingen i Sverige är överraskande om man jämför med övriga Europa där man enligt uppgift t ex i Italien installerar mer än 100 000 pelletskaminer varje år och då man i Danmark installerar 3 pelletskaminer på varje vedkamin. I Sverige installeras omkring 15 vedkaminer på varje pelletskamin!

En pelletskamin i kombination med en luftvärmepump anses av allt fler som det kostnadsmässigt optimala värmesystemet i nya hus och i hus med lågt

uppvärmningsbehov. Pelletskaminen fungerar som bäst vintertid när luftvärmepumpen har den lägsta verkningsgraden och vice versa då utomhustemperaturen är högre.

Till skillnad från en vedkamin värmer pelletskaminen även nattetid eller om brukaren skulle åka bort. Normalt kan pelletskaminen ge värme i ett till två dygn per påfyllning. Pelletskaminen ger oftast en bättre och stabilare förbränning med lägre utsläpp av kolväten och partiklar samt mindre askmängder jämfört med de allra flesta vedkaminer.

Eldningen blir också bekvämare eftersom den till stor del är automatiserad. Eldning med pellets bidrar inte till växthuseffekten eftersom den koldioxid som avges vid förbränningen är samma mängd som det växande trädet en gång tagit upp från luften. Argument som borde leda till ett ökat intresse.

Bilden ovan visar användningen av pellets i Sverige mellan 1997- 2016. Drygt 90 % av den totala volymen som producerats i Sverige baseras på produktionssiffror som lämnats in till PelletsFörbundet.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att användningen av pellets i Sverige har, med undan-tag av toppåret 2010, varit relativt konstant, om än med en något sjunkande trend. Den uppbromsning vi ser inom marknaden för villapannor beror till stor del på en ökad konkurrens från värmepumpar och fjärrvärme. Minskningen totalt sett kan även till en del förklaras med att de senaste vintrarna varit mycket milda och att olje- och elpriserna, trots en viss återhämtning, fortfarande inte fått genomslag på investeringsviljan. Att regeringen valde att senarelägga införandet av full koldioxidskatt för den tillverkande industrin till 2018 har säkert också haft en viss påverkan när det gäller användningen inom industrin.

PelletsFörbundet 2017-06-29

Bengt- Erik Löfgren

kansliet@pelletsforbundet.se